

פרשת בא

יא בשבט
תשע"ח

שבת שירה

זכר את

וקראת לשבת ענג, לקדוש ה' מכבד

גליון מס' 107

מבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

גליון מס' 107

אבן יקרה

פירות ט"ו בשבט

אורחים רבים היו מסובים סביב שולחנו של הצדיק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע ביום טו' בשבט, לחטוף משיירי הפירות המשובחים שהיה עורך על שולחנו ביום זה.

אירע כי שנה אחת הגיעו אורחים רבים, באורח בלתי צפוי, וכך לא הספיקו הפירות לכלל האורחים שהגיעו אצל הצדיק, למרות ההכנות הרבות שהכינו קודם...

משהבחין בכך הצדיק ענה ואמר להם: אם פירות אתם מבקשים ביום זה, האספו והגידה לכם איה מקום כבודם. במשנה ריש פאה: אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל מפירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא... ותלמוד תורה כנגד כולם.

לכו ותעסקו בפירות אלו, הפוך בה והפוך בה דכלא בה, תאכלו מפרים ותתענגו מטובם, ואחר כך תשאר לכם גם הקרן לחיי נצח...

אכן, דברים כפשטם!

נוצר תאנה יאכל פריה, לומד התורה ישבע מטובה.

בברכת שבת שלום
העורך

זמני שבת קודש

הדלקת נרות: 16.53 (לנוהגים 40 דק': 16.33)	ירושלים
צאת שבת: 17.45 רבינו תם: 18.19	
הדלקת נרות: 16.50	תל אביב
צאת שבת: 17.42 רבינו תם: 18.15	
הדלקת נרות: 16.53	באר שבע
צאת שבת: 17.45 רבינו תם: 18.19	

הפטרה: 'ותשר דבורה'
(שופטים ה')

משלחן גבוה

זה פלא וזוהי המציאות!

אדם אמיתי לא ממגזר הדתי, אבל שואף לאמת, החליפו שיחה הוא ואברך אחד על דא ועל הא. והנה הלה קם פתאום ושאל לאברך: תאמר לי בבקשה! כמה אתה מרויח מהכולל שלך? ענה לו, כאלפים שקלים. כמה ילדים יש לך? כך וכך. אשתך עובדת? כמעט ולא. אזי תסביר לי בבקשה "איך אתה חי"? השיב לו, אתה מאמין לדבריי? השיב הן מאמין. ובכן, שאלה שאתה שואל אותי, אני שואל את עצמי באמת אינני יודע איך בכל זאת אני מסתדר.

ובאמת, זהו המצב בחיים! בני התורה, וכל המאמין בתורה, חי הוא למעלה מן הטבע. דבר שקשה להאמין לאותם שאינם במעגל ההוא. וכבר נתנו רמז: "בפרשת ויחי סתומה".

ואכן, כבר הקדים הקב"ה ועשה זאת לאבותינו שהיו "במדבר": אין שם זרע וקציר, אין שם בתי חרושת, אין כלום! רק לומדים כל היום תורה, וכך היה להם כל היממה, עוסקים בתורה עם משה רבינו אוכלים וישנים משכימים לעבודת בוראם. וכך סבבה מסגרת חייהם ארבעים שנה עם משה רבינו.

וכבר היתה תקופה בהסטוריה, שנתעורר הסיפור הזה. היכן? בזמן ירמיהו הנביא! שהרבה מישראל נטשו מהתורה ועסקו במלאכה, ירמיהו ראה זאת איך התורה ניטשת וזוכים לה רק מתי מספר, קם ואמר להם: מדוע הנכם נוהגים כך. אמרו לו, "אם אנו עוסקים בתורה במה נתפרנס". באותה שעה הוציא להן צנצנת המן, ואמר להם: "הדור אתם ראו דבר ה', המדבר הייתי לישראל אם ארץ מאפליה מדוע אמרו עמי רדנו לא נבוא עוד אליך" (ירמיה ב, לא). [פירוש, שהקב"ה מתרעם מדוע אתם יורדים ונבדלים ממני ומתורת]. אבותיכם שעסקו בתורה מהיכן נתפרנסו, ואתם, עיסקו בתורה "ואני אפרנס אתכם מזה". כן מפורש במדרש תנחומא (פרשת בשלח אות כא). ואומר המדרש, זהו שנאמר (שמות טז, לג) "קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם" לשם מה? לזמן ירמיהו שכאשר טענו שאי אפשר לעסוק בתורה, הראה להם, ראו! אפשר ואפשר.

ובאמת, הדבר הוא ממש "מעשה נס", אבל "זו המציאות". והבורא יתברך עשה דבר פלא באותה עת עם אותו ה'מן" שהרי נאמר (שמות טז יח) וימודו בעומר ולא העדיף המרבה, ו"הממעט לא החסיר, איש לפי אוכלו לקחת לקטו" כלומר שאמר להם משה שכל אחד ילקט למשפחתו 'עומר' (עשירית האיפה) לנפש. ואם אחד לקח יותר או לקח פחות, הנה בבואו לביתו לא מצא אלא כפי מה שנצרך למספר בני הבית "ולא כפי מה שהלך לאסוף בחול". וכמו שכתב רש"י (שם): "וזהו נס גדול שנעשה בו".

נמצא איפוא, כשאדם רוצה לדעת "איך הוא מהלך הפרנסה", יוכל להקיש מענין ירידת ה'מן" אשר ירד מן השמים ובין יבין כיצד היא הנהגת הפרנסה: מי שדבוק עם המפרנס הגדול ישתבח שמו, לא יחסר לו דבר.

והנה בצווי ירידת ה'מן" נאמר (שמות טז טז): "זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אוכלו עומר לגולגולת מספר נפשותיכם איש לאשר באהלו תקחו". וכותב בבעל הטורים (שם) דבר נפלא: שבפסוק הזה יש בו כל 'אלפא ביתא, לומר לך, כל המקיים את התורה - מזמין לו ה' פרנסתו בלא טורח כאוכלי המן. עכ"ל. כלומר "אלפא ביתא" מורה על ה"תורה" שניתנה בכ"ב אותיותיה. וכאשר ה' מצווה לקטו ממנו וכו' הזכיר בו כל האותיות כולם (דבר שאינו חזון נפרץ). אלא ללמדך כשיש לך "תורה" יש לך "פרנסה". ממי ומי מבטיח? הקב"ה בעצמו מבטיח!

וצא וראה פלא, אברכים לומדים כל או רוב ימיהם ושעותיהם, וב"ה זוכים לחתן את ילדיהם, ולהתפרנס, ויש קונים דירות. ואיך זה יתכן. הלא אנשים מן העולם לא מכילים זאת בדתם והוא בלתי נתפס שאומרים: אני כל חיי עבדתי והרווחתי טוב, ואיני מרשה לעצמי להכנס בעול קניית דירה וכו' ואיך זה שאברך זה שמתפרנס הרבה הרבה פחות ממני נכנס לקנייה וכו'. אכן, צודק בטענתו. אבל זו האמת: יש עזרה יוצאת דופן מהקב"ה לאלו שעוסקים בתורה. וזה רומז הפסוק (טז טו) ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו "מן הוא" כי לא ידעו מה הוא. כלומר מסתכלים זה על זה ומתפללים "מן הוא" איך יתכן. כי לא ידעו "מה הוא" כי לא מובן מה קורה כאן... אבל זהו זה: אדם המתקשר עם התורה של ה', הרבה או כפי אפשרותו - הקב"ה נכנס בעסקו ומצליחו.

שבת שלום ומבורך!

אלה היו הימים שאחרי הניצחון הפלאי במלחמת ששת הימים, בחודש אייר תשכ"ז. צבאות ערב הוכו שוק על ירך במלחמת בזק, וחבלי ארצנו שוחררו והושבו לידי עם ישראל. אתרים כמו הכותל המערבי, קבר רחל, מערת המכפלה, קבר יוסף - שבמשך שנים רבות כל-כך נמנעה מיהודים הגישה אליהם - שבו לדינו. המונים התרפקו באושר ובהתרגשות על אבני הכותל ופקדו את קברי האבות והאימהות. נחלי אדם עשו את דרכם בסמטאות העיר העתיקה, בדרכם אל הכותל המערבי. היו שם מכל שכבות הציבור: דתיים ושאינם דתיים, עולים וותיקים, צעירים ומבוגרים. ברגע האמת התגלה המאחד בין כל הגוונים והמגזרים בעם ישראל. הבנים שבו הביתה.

בין הפוסעים במשעולי העיר העתיקה היה האלוף חיים הרצוג, שנתמנה למושל הצבאי בירושלים. הרצוג צעד בלוויית עוזריו ברובע המוסלמי, ברחוב וייה דולרוזה, שאליו פרצו כוחות הצנחנים דרך שער האריות בדרכם אל העיר העתיקה, והמשיכו לרחוב הגיא.

לפתע ניגש אל אחד החיילים ילד ערבי. במילים נרגשות ביקש ממנו להתלוות אליו. הלה פנה אל האלוף הרצוג, שהיה קצין מודיעין, וזה שוחח עם הילד והבין מדבריו שאביו מעוניין לפגוש אותם.

הרצוג התלבט זמן מה, אולם בסופו של דבר נענה. הילד הוביל אותם לאחד הבתים, ושם פגשה הפמליה ערבי מבוגר שקיבלם בכבוד. הוא הוביל אותם לדלת, וכשפתחה - נדהמו: לעיניהם נתגלה בית מדרש גדול ורחב ידיים. בחדר קטן ונעול נשמרו ספרי קודש וריהוט. "על הכול שמרתי", אמר הערבי בעיניים נוצצות, "לא נתתי לאיש לגעת במקום".

הסיפור התחיל שמונים שנה קודם לכן. רבי יצחק וינוגרד, תלמיד חכם מפורסם, עלה ארצה מפינסק שברוסיה והתיישב בירושלים. שנה לאחר עלייתו החליט להקים ישיבה. הוא קרא לה 'תורת חיים', על שם אביו, רבי אברהם-חיים 'מתמיד'.

הישיבה זכתה לתהילה גדולה. את ספסליה חבשו תלמידים מכל רחבי היישוב היהודי, חסידים וליטאים, אשכנזים וספרדים. בשיאה מנתה מאתיים תלמידים. סדר הלימוד בישיבה היה תובעני, ונמשך מהבוקר ועד חצות הלילה. הישיבה התפרסמה לא רק בזכות הלמדנות שהנחילה, אלא גם בזכות קולו הערב של רבי יצחק. רבים היו מגיעים להתבשר מסלסולי החזנות שובי הלב שלו, שאותם ליוותה מקהלה רבת משתתפים.

כשהתברר התלמידים קנה רבי יצחק מגרש ריק ברובע המוסלמי, ועליו הקים את הישיבה, בעזרת תרומות שאסף. המקום נבחר בזכות קרבתו להר הבית. הסביר רבי יצחק: "כאשר יבוא המשיח לגאול את עם ישראל, הוא יתגלה בוודאי על הר הבית. שם יתקע בשופר ויקבץ את נידחי ישראל. התחנה השנייה שלו תהיה כאן, ב'תורת חיים', המקום הקרוב ביותר להר הבית". חלומו היה כי עוד יהודים ילכו בעקבותיו ויגאלו קרקעות בעיר הקודש, כדי להרחיב את היישוב היהודי. בהיות רבי יצחק נתין רוסי, זכה לסיועה של רוסיה הצארית. נציגיה בירושלים התעמתו עם הנוצרים שהתנגדו לבנייה בכל דרך אפשרית. בעקבות הקמת הישיבה התיישבו ברובע המוסלמי משפחות יהודיות, והדבר היה לצנינים בעיני הנוצרים. הישיבה חוותה גם את שנאת שכניה הערבים. בפרעות תר"פ, שבהן נהרגו שישה מבני ירושלים, הועלתה הישיבה באש ונשרפה. אחר-כך באה תקופה קצרה של שקט, וכעבור שנתיים נרצח שמש הישיבה וכמה מתלמידיה נפצעו במתקפה שביצעה קבוצת ערבים. אחר-כך השתקמה, עד פרעות תרצ"ו.

באותן שנים נשכר מאבטח ערבי להגן על הישיבה. שמו היה ג'ודת עבדול רעני, שהיה סמל בצבא הבריטי. לאחר מותו מילא את מקומו אחיו, מוחמד עבדול רעני. עם נפילת ירושלים העתיקה במלחמת תש"ח ננטשה הישיבה. הכול סברו כי ודאי הועלתה באש והוחרבה בידי הערבים, כפי שעשו לבית הכנסת ה'חורבה' ואתרים יהודיים אחרים. והנה עתה, תשע-עשרה שנים לאחר שאחרון תלמידיה עזב את היכלה, התגלתה הישיבה שלמה, בדיוק כפי שהייתה ביום שבו נעזבה. שלושת-אלפים ספרים נמצאו ללא פגע, וכן הבימה, עמוד החזן וארון הקודש.

רטט של התרגשות עבר בלבו של הרצוג. אביו זכה להאזין לשיעור תורה מפיו מקים הישיבה, רבי יצחק וינוגרד, והנה הוא רואה בשחרורה. לצדו עמד משתאה החייל שאליו פנה הילד הערבי. שמו של החייל היה זרח, והוא נקרא על שמו של הרב זרח אפשטיין, ראש הישיבה האחרון של 'תורת חיים' בטרם נסגרה. "אמור לי", פנה הרצוג אל מוחמד עבדול רעני, "הלוא במשך תשע-עשרה שנים לא קיבלת את שכרך על שמירת המקום. מדוע עשית זאת? כיצד לא פחדת להגן על נכס יהודי בלב הרובע המוסלמי?".

"אומר לך את האמת", הניח הערבי את ידו על לוח לבו. "תמיד האמנתי שתשובו למקום. אך רצוני לומר לך, שיותר מששמרתי על המקום הקדוש, הישיבה שמרה עליי והגנה עליי".

(שיחת השבוע)

ילמדנו רבינו

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה

הטבלת בלגדר מתפרק

שאלה: בלגדר דיני האם צריך להטביל הסכין. ואם גם את הפלסטיק המחובר לו.

תשובה: אפשר להטביל הן מפורק הן שלם, וכמ"ש הגר"צ פסח פראנק זצ"ל בשו"ת הר צבי (יו"ד סימן קח) גם נדפס בספר הטורים (על יו"ד סימן קכ), וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סימן עז). וכאשר מטביל מפורק אין צריך להטביל הפלסטיק. אבל יברך כשמטביל את סכין המתכת, וגם יחמיר להטביל את הפלסטיק.

ברכת הריח כשבא לאוכלו

שאלה: האם אפשר לברך ברכת הריח גם כשבא לאכול את הפרי, כן או רק כשמורח מבלי לאכול.

תשובה: כשבא לאוכלו, אינו מברך. רק שרוצה רק להריח אע"פ שעומד אח"כ לאכילה.

הנהגות קדושות קודם סעודה ראשונה

הבטה בנרות שבת

טוב ונכון להביט באור הנרות של שבת, וממשיך בזה הארה קדושה ורפואה לאדם. וכשמביט יכוין שהם שתי נרות אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור'. וגם אם הדליקו בבית יותר משתי נרות, יש להביט בשתי נרות בלבד ולכוין כוונה זו.

הזמנה לסעודה

יעמוד סמוך לשולחן השבת, במקום שעתיד לשבת בו בסעודה ויאמר: דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין. (שער הכוונות, דרושי ערבית ליל שבת דרוש ב). ומנהגנו לומר נוסח זה עם 'אתקינו סעודתא' שנאמר לאחר אמירת מזמור 'אשת חיל'.

הרחה בבדי הדס

מנהג קדום בישראל להביא שני הדסים בשבת אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור', וכמו שהובא בגמרא (שבת לג): שכאשר יצא רבי שמעון בר יוחאי מן המערה עם בנו, ראו לפנות ערב של יום השישי זקן רץ ובידו שתי אגודות של הדסים, אמרו לו: אלו למה לך? אמר להם: לכבוד שבת. שאלוהו: למה לא תסתפק באגודה אחת? והשיבם: אחד כנגד 'זכור', ואחד כנגד 'שמור'. נענה רבי שמעון ואמר: ראה כמה חביבין מצות על ישראל. ע"כ.

טעם הרחת בשמים בשבת הוא כדי להשלים בהם מאה ברכות, וכדי לקיים מצות עונג שבת, וגם בשביל ליהנות את הנשמה היתירה שיש בשבת, שהנשמה נהנית מן הריח.

– זיווג הגון לאורית בת חנה –

ה ל כ ה ל מ ע ש ה

מתוך פסקי מרן הגר"ע יוסף זיע"א

מלאכה המתחילה בערב שבת ונגמרת בשבת

א. מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לשקיעת החמה, והיא נגמרת מאלה בשבת, כגון הפותח ברז מים לגינה או לפרדס, והם נמשכים ומשקים את הזרעים בשבת. וכן מותר לתת חטים לתוך הריחיים של מים והם טוחנים את החטים בשבת. וכן להניח קדרת תבשיל על הכיריים של גאז, שהתבשיל אינו מבושל, והולך ומתבשל בשבת, כשיש טס של מתכת מבדיל בין הקדרה לבין האש, (כדי שיהיה היכר שלא יבא להגביה את עוצמת חום האש).
ב. מותר לתת בגדים לתוך מכונת כביסה בערב שבת סמוך לשקיעת החמה, ולהפעיל המכונה המכבסת באופן אוטומטי את הבגדים בשבת, וכדעת מרן שקבלנו הוראותיו, ובמקום צורך יש להקל בזה גם לאשכנזים.
ג. מותר לתת בגדיו לכובס גוי סמוך לשקיעת החמה, אם קצץ לו דמים, ועובד הגוי בקבלנות, ובלבד שלא יאמר לגוי לעשות בשבת, ובתנאי שהגוי עושה במכבסה שלו או בביתו. וכן מותר למסור לגוי חייט בד שיתפור לו חליפה בביתו, אחר שגמר עמו המחיר של עבודתו. ואפילו אם הגוי תפר את החליפה בשבת והביא לו הגוי את החליפה בשבת, רשאי ללבושה בשבת. אולם אם היתה המלאכה מפורסמת שהיא של ישראל, והגוי עושה אותה במקום מפורסם, יש להחמיר ולאסור, מפני מראית העין, שיחשדוהו שאין הגוי אלא שכיר יום, שזה בודאי אסור.

הגאון רבי דוד אהרן סופר שליט"א
רב שכונת 'אגן האיילות' - גבעת זאב

יסוד השירה - זה אלי ואנוהו

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'

מיד בפתיחת השירה שרים משה ובני ישראל לה' את עיקר השירה: זה אלי ואנוהו, אלוקי אבי וארוממנהו. ומבואר שגולת הכותרת ותמציתה של השירה, הוא הפסוק 'זה אלי ואנוהו'.

והנה בחז"ל נתפרש 'ואנוהו' בכמה אופנים. בילקוט שמעוני בשלח: רבי יוסי בן דורמסקית אומר אעשה לפניו בית המקדש, שנאמר ואת נווהו השמו, ואומר חזה קרית מועדנו נוה שאנן, וכן פירשו במפרשי התורה. ובמסכת שבת (קל"ג ב') תניא: זה אלי ואנוהו - התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה וכו'. ושם: אבא שאול אומר, ואנוהו - הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום. וברשי" שם: הוי דומה לו - ולשון אנוהו 'אני והוא', אעשה עצמי כמותו לידבק בדרכיו.

רואים אנו כאן שלשה דרשות בפירוש 'אנוהו', שקיבלו בני ישראל על עצמם:

(1) לבנות בית המקדש לשכן שמו שם.

(2) להדמות לה', ולנהוג בהנהגת דביקות בדרכיו.

(3) את המצוות לעשות בנוי וביופי.

ושלשה עניינים אלו שקיבלו ישראל על עצמם, כל אלו נובעים מתוך הגילוי וסוג ההנהגה המיוחדת שזכו לה בעת קריעת ים סוף. כלומר שאין זה תמורה שישראל נותנים בעבודתם כגמול על הנס שנעשה עמהם, אלא המצב המופלא הזה של הנס יצר וגילה עבורם מציאות עבודת ה' חדשה, שמעתה עליהם להתייחס לעבודת ה' בתוספת ובאופן חדש המתאים לדרגתם החדשה, ונבאר זאת.

ביאור שלשת העניינים בהרחבה

(1) למה קריעת הים מביאה אותם לבנות בית להשם?

כי בעת קריעת ים סוף, ראו ישראל שהקב"ה יושב בתוכם, ומנהיגם כמלך הנמצא בתוך עמו ונלחם עבורם. ולכן מאחר שראוהו בתוכם בבחינת 'זה אלי', כבר אין עבודתם רק ביחס לאלוקים היושב בשמים. אלא מעתה העבודה הנכונה היא באופן של 'ואנוהו', אעשה לו נוה - בניית מקדש ומשכן נווה לה'. כאשר נוכחים לראות - 'זה אלי', כלומר שהוא נמצא בתוכינו, ממילא עלינו לבנות לו בית, 'ואנוהו' - אעשה לו נוה.

(2) וכן הדבר הנוסף שקיבלו עליהם דהיינו - 'אנוהו - אני והוא' - אעשה עצמי כמותו לידבק בדרכיו. להיות דומה לו להדבק בדרכיו, גם זה נובע מצד היותו בא להיות בתוכינו כמלך בתוך עמו, וכבודו של המלך שהעם שהוא יושב בקרבו דומים לו. וכדאיתא בתורת כהנים על הפסוק קדושים תהיו - אבא שאול אומר פמליא למלך, ומה עליה להיות, מחקה למלך. כיון ש'זה אלי' בתוכינו ואנחנו הפמליא שלו, הרי ממילא עלינו להיות דומים לו - 'ואנוהו - אני והוא'. (ויש להבחין שאבא שאול הוא הדורש כאן הוי דומה לו והוא הוא הדורש שם פמליא מחקה למלך).

(3) ועוד קיבלו עליהם להתנאות לפני השם במצוות, וזה בא להביע את הרצון שבא מעצמו, "מלכותו ברצון קיבלו עליהם", וכשהלב גואה בשירה להשם וההרגשה שהוא נמצא עמנו בתוכינו שאנו הפמליא שלו, אז החשק הוא לעשות את המקסימום של יממות הכי נאה ויפה שאפשר, הוא עימנו, הוא צופה בנו לידו, איך לא נעשה את ההדור והיפה ביותר.

עד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל.

והנה אמרו רבותינו בשמות רבה (כ"ג ד'): מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה אלא ישראל, ברא אדם הראשון ולא אמר שירה, הציל אברהם מכבשן האש ומן המלכים ולא אמר שירה, וכן יצחק מן המאכלת ולא אמר שירה, וכן יעקב מן המלאך ומן עשו ומן אנשי שכם ולא אמר שירה, כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם מיד אמרו שירה לפני הקב"ה, שנאמר 'אז ישיר משה ובני ישראל', הוי, 'פיה פתחה בחכמה', אמר הקב"ה לאלו הייתי מצפה, ואין אז אלא שמחה שנאמר אז ימלא שחוק פינן.

הנהגות ליום ט"ו בשבט
מתוך ספרו של מורנו הרב שליט"א

ובאמת צריך ביאור, מה טעם לא אמרו כל הצדיקים הללו שירה עד אז. ועל דרך הנ"ל שמעתי ממר"ר הגראי"ל מינצברג שליט"א, כי כל עניין השירה שייך כאשר אנו נמצאים בקירבת ה' ושכינתו מתגלית עלינו. כי אף ששייך עבודה של תפילה וקרבנות, גם כאשר אנו מתייחסים אליו מרחוק מקום, אבל לשיר לפניו, שייך רק כאשר הוא קרוב אלינו.

והנה מאז בריאת העולם לא היה גילוי שכינה כזה, [ואפילו לאבות - ושמי ה' לא נודעת להם], ולכן רק כאשר הופיעה הנהגה גלויה זו של ניסים ונפלאות וקריעת ים סוף, והקב"ה הופיע בגילוי שכינה נשגב וכדאיתא ברש"י: זה אלי, בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע, ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים, "מלכותך ראו בניך על הים". רק עתה ניתן לומר שירה, שירת 'זה אלי ואנוהו'.

עבודת שירה וחצוצרות רק במקדש

וכעין זה מצינו, שעבודת שירה וחצוצרות לפני ה' לא נאמר אלא במקדש כי הוא מקומו של ה', ולכן שם שייך העניין של שירה, אף שעבודת הקרבנות יש גם בבמה, אבל שירה מצינו רק בבית המקדש לפני ה', במקום שבו הוא מתגלה ומשרה שכינתו. והוא שאמר בלעם ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך ב'. שכינן ש'ה' אלוקיו עמו' על כן 'תרועת מלך ב'.

את היסוד הזה אומר הילקוט שמעוני כאן (שמות רמז קפ"ו): רננו צדיקים בה', שנאמר וירא כל העם וירדו, רננו צדיקים ה' אין כתיב כאן, אלא בה' - בזמן שהן רואין אותו. וכן הוא אומר וירא ישראל את ה' הגדולה - התחילו מרגנן - אז ישיר משה. וכזה תיקן גם מהר"ש אלקבץ ב'לכה דודי': עורי עורי שיר דברי - כבוד ה' עליך נגלה. כאשר כבוד ה' נגלה, אז מתעוררים לשיר לפניו יתברך, עורי עורי שיר דברי.

והנני מסיים בשירה אישית, מה תרב שמחתי לזכות לכתוב ד"ת בעלון נפלא זה, כאשר מחוברים אנו וקהילתנו אל מעלת ידידי עמיתי הגאון רבי פינחס רז שליט"א מחשובי רבני שכונתנו - אגן האיילות יע"א בעיר גבעת זאב, מרבה פעלים לתורה ורצוי ואהוב לכל אחיו. וכל זה בא מכח האב הגדול הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א שנחל והנחיל ומנחיל לכל בניו החשובים תורה וגדולה. יזכה ה' יתברך את האב הגדול והבן הדגול, נטיעות דומות לשורשים, להמשיך ולהרביץ תורה ולהרבות כבוד שמים, הם והעורכים היקרים של העלון הנכבד "וקראת לשבת עונג". חזקו ואמצו.

שבת שלום!

- א. יום ט"ו בשבט הוא "ראש השנה" לאילנות. ואשר על כן מאז מתחיל תאריך חדש להפרשת תרומות ומעשרות. הנה כי כן ראוי ללמוד וללמד בזמן ההוא "הלכות תרומות ומעשרות" לפחות עיקרי הדברים.
- ב. ויום הזה - יום ט"ו בשבט הוא 'יום שמחה' ואין אומרים בו וידוי בתפילה, וגם במנחה שלפניו. ואין עושין בו תענית.
- ג. הגם שחודש שבט הוא דין, מכל מקום מיום ט"ו לחודש מתהפך לטובה ומתחילין ימי הרחמים.
- ד. יום ט"ו בשבט הוא "יום הכנה לתורה". ואשר על כן, יבקש מהקדוש ברוך הוא שיזכהו להתחדש ולהתחזק בלימוד התורה.
- ה. המנהג לקחת פירות שונים וקטניות ולברך עליהן להשם יתברך. ויש טעמים לדבר. ויש במנהג זה 'תיקון גדול בכל העולמות' ועוד תיקונים.
- ו. הלימוד בשעת האכילה היא 'היה במשנה ובזוהר, אודות אותו פרי, כסדר המסודר בספרים. ויש שמזמרים ט"ו "שיר המעלות" שבתהלים.
- ז. יביא "אתרוג" מבושל בסוכר בין הפירות. אך לא יברך על זה "שהחיינו".
- ח. אשה הרה תאכל מהאתרוג שברכו עליו בסוכות, וזה סגולה שתלד בנקל בעזרת האל.
- ט. האיש אשר נמצא עימו "חרובים" יאכלם בט"ו בשבט. ויש בו טעם סודי.
- י. דברי שירות ותשבחות להשם יתברך ישלבם עם האכילה.
- יא. והמנהג שאין עושין הסדר הזה אלא בליל ט"ו בשבט, ולא ביום. אכן אין מניעה למי שירצה לעשות ב'יום'.
- יב. נכון להביא את הפירות תוך הסעודה אחרי נטילת ידיים והמוציא, בין בשבת בין בחול.
- יג. ה"צדקה" ביום ט"ו בשבט ובלילו חשובה מאד. ויש נותנים 'תשעים ואחד' מטבעות על פי כונה סודית.
- יד. יתפלל לאל יתברך ביום זה "שיזכהו לאתרוג כשר טוב ומהודר בסוכות הבא". ויש נוסח תפילה מיוחדת לזה.
- טו. מה טוב ויפה לקבל על עצמינו לברך כל הברכות ובפרט "ברכות הנהיגין" כהוגן מילה במילה! ולומר: "אנחנו מקבלים עלינו בלי נדר מהיום הזה, לברך כל הברכות כהוגן".
- טז. הזהיר בברכות מתקדש כל גופו, ויוכל לזכות ל'רוח הקודש'. ומזכר את החומר שבו. וקבלה בידינו: כי בשכבו בקבר - התולעים אליו לא יגשו.

* המקורות ועוד תוכן רב
נמצאים בספר 'מלא ידינו בברכות'.

תפילה לט"ו בשבט שתיקן מורנו הרב שליט"א

אל עוזר ומושיע ומגן! מודים אנחנו לך על כלי-הצללותיך אשר אתה מכלי-מאורעות קשות. וכשם שהצללת עד-עתה. כן תמיד תושיע ותגן עלינו באלף המגן. מעלינו כל-דין, ולכלנו לזכות תדין. ושים נא לנו שלום ברכה טובה ועזר תמיד. ושלח לנו ישועה כללית על ידי משיח צדקנו. אמן.

ויהי רצון מלפניך אל הטוב, שתופיע מאתך אור והוד, ותחדש עלינו 'שנה טובה' ברוב שלום טובה וברכה. וכן תחדש 'שנה טובה' על האילנות, ויוציאו פירות טובים. ובפרט 'עצי האתרוג' שיוציאו פירות נקיים. ונזכה לקיים מצות האתרוג ברחוק הסככות כהוגן, על ידי אתרוג קשר ומהדר ונאות, עם אגודת הלולב ההדסים והערבות. ונהללך ונפאריך. ותשמח בנו. אמן. 'הדו לה' כייטוב כי לעולם חסדו'.

ותזכרנו מעתה, שנברך כל-הברכות בכונה נאותה. ובפרט 'ברכות הנהיגין'. והצילנו אל נקמה מברכות לבטלה. ולנפש שנשאה לשוא - סלח לה. עזרנו שנברך לפניך מלה במלה בנחת ובדעת. שגדע לפני מי אנו מברכין ולמי אנו מברכין. וכל ברכה וברכה תהיה שלמה ובלתי חסרה חס ושלום. ותשפיע לנו על ידי זה 'שפע עליון'. ותבטל מעלינו כל הקלפות. ותזכר נא את חמרינו. ונזכה על-ידיך ל'רוח הקדש'. וגם גופנו יהיה שמור אפלו בקבר. וכמו שכתוב 'בשכבה תשמר עליך'. אמן.

וגם זאת עיינינו נשואות למעלה אליך, אגא. זכנו נא אל יוצר, שתהא אכילתנו 'אכילה בקדשה' בבחינת 'ותורתך בתוך מעי'. והשלחן, יהיה לנו למזבח כפרה. וגם יועיל נא לנו לפרנסה טובה ולהצלחה. אמן כן יהי רצון. והצילנו נא מאכילת טבל ומשאר כל מאכלות אסורות תמיד. ועין השגחתך עלינו תתמיד.

רבוננו של עולם! למדנו חקמיה, ש'מים הללו המה' 'הכנה למתן תורה' וכן 'הכנה לפסח'. ובכן, יהיה נא בעזרנו להיות ראויים לקבלת התורה. ולזכות גם-כן לפסח קדוש. ול'מצות' קשרות ברחוק המצות. גם חסוך צער למעברות ותעברנה ההריון בנקל. ותלדנה בזמן לחיים טובים ושלום. אמן.

תודה לך אבינו הטוב על כל טובותיך! אגא שמרנו. אגא הצליחנו. אגא מלא כל-משאלות כל-אחד מבני ישראל לטובה ולברכה ולשלום. אמן כן יהי רצון. אגא ה' הושיעה נא אגא ה' הצליחה נא: יהי רצון אמרייפי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגאלי: ה' עז לעמו יתן ה' יברך את-עמו בשלום: